

بررسی نحوه تاثیر سن و فصل زایش بر منحنی درصد چربی شیر گاومیش های ایرانی

مهدی ناقوس^۱، کریم حسن پور^{۲*}، بهروز بهمنی^۳، علی اصغر اسلمی نژاد^۴، داود کیانزاد^۵

(۱) دانشجوی دکتری دانشگاه بیرجند ۲، ۳ و ۴) دانشجوی دکتری، دانش آموخته و استادیار گروه علوم دامی دانشگاه فردوسی

مشهد ۵) کارشناس ارشد مرکز اصلاح نژاد دام و بهبود شیر کشور

*karimhasanpour@yahoo.com نویسنده مسئول:

چکیده

در این تحقیق اثر سن و فصل زایش به همراه اثر دوره شیردهی بر منحنی های درصد چربی گاومیش های نژادهای خوزستانی و آذری مطالعه شد. توابع علی و شفر و لژاندر درجه سوم به ترتیب برای برازش منحنی های درصد چربی نژاد خوزستانی و نژاد آذری استفاده شدند. در هر دو نژاد با افزایش سن زایش تا ۱۲۰ ماهگی، درصد چربی افزایش یافت و بعد از آن دوباره کاهش نشان داد. این کاهش در نژاد آذری مشهودتر از نژاد خوزستانی بود یعنی گاومیش های با سن زایش بالاتر از ۱۲۰ ماه، حتی درصد چربی کمتری از گاومیش های با سن زایش کمتر از ۷۲ ماه داشتند. در نژاد خوزستانی، برعکس نژاد آذری، زایش های داخل فصلی نسبت به زایش های خارج فصلی درصد چربی بالاتری داشتند و الگوی تولید بهتری نیز نشان دادند. واژگان کلیدی: گاومیش - منحنی های صفات تولیدی - فراوانی زایش - علی و شفر.

مقدمه

تولید شیر روزانه در گاومیش نیز بعد از زایش روند افزایشی داشته و بعد از چند هفته به اوج تولید می رسد. بعد از تولید مستمر در اوج تولید به مدت چند هفته محدود، تولید شیر کاهش خفیف و تدریجی داشته و در نهایت خشک می شود (۴). منحنی های تولید چربی و تولید پروتئین روند مشابهی با تولید شیر دارند، ولی منحنی درصد چربی به علت همبستگی ژنتیکی و فنوتیپی منفی و بالای آن با تولید شیر، عکس منحنی تولید شیر می باشد. یعنی درصد چربی بعد از زایش و تا رسیدن به اوج تولید شیر، روند کاهشی داشته و در زمان اوج تولید شیر به کمترین مقدار خود می رسد. همچنین با نزدیک تر شدن به انتهای دوره تولید، روند صعودی نشان می دهد. به غیر از تفاوت های ژنتیکی گاومیش ها، از عوامل غیر ژنتیکی تغییر دهنده منحنی های تولید شیر و درصد چربی می توان به فصل زایش، دوره شیردهی، سن زایش، نژاد، سطح تغذیه، آبستنی، بیماری های متابولیکی و غیره اشاره کرد (۳). در ایران مطالعات اندک انجام شده منحنی تولید شیر نژاد خوزستانی را بررسی کرده اند (۱) و منحنی درصد چربی مورد مطالعه قرار نگرفته است. هدف این تحقیق، مطالعه اثر فصل زایش، سن زایش و دوره شیردهی بر منحنی درصد چربی نژادهای گاومیش خوزستانی و آذری می باشد.

مواد و روش ها

مطالعه اثر دوره شیردهی، فصل زایش و سن زایش بر منحنی های درصد چربی گاومیش های خوزستانی (۹۷۹۱۴ رکورد روز آزمون) و آذری (۶۸۵۴۳ رکورد روز آزمون) انجام شد. داده ها مربوط به ۶۸۰۲ گاومیش از نژاد خوزستانی و ۵۳۱۵ گاومیش نژاد آذری بودند که زایش آنها طی سال های ۱۳۷۱ تا ۱۳۸۸ توسط مرکز اصلاح نژاد رکوردبرداری شده بود. تعدادی از داده های گاومیش های استان های شمالی کشور نیز در بانک اطلاعاتی موجود بود که به دلیل شباهت نسبی مقدار و الگوی تولید آنها با نژاد آذری، در گروه نژاد آذری قرار داده شدند. فقط از داده های گاومیش هایی که حداقل ۴ رکورد روزآزمون داشتند، استفاده شد.